

כחול לבן / עכשיו

בית אהרון כהנא, רמת גן
נובמבר 2013 - ינואר 2014

התערוכה והקטלוג ביוזמת עיריית רמת-גן
ואגודת אמני קרמיקה בישראל

אוצר ראשי ומנהל אמנותי: מאיר אהרונסון
אוצרת ומעצבת התערוכה: אינה ארואטי
קטלוג:

עיצוב והפקה: יעל שינקר

צילום: רן ארדה

דפוס: דפוס שבית הדפסות והפקות (1999) בע"מ

חודות לאבנר זינגר, מיכל אלון, רונית צור ורני גילת
שהשתתפו בבחירת היצירות.

כל הזכויות שמורות לבית אהרון כהנא ואגודת אמני הקרמיקה בישראל
www.israel-ceramics.org/rg-bkahana@bezeqint.net
רח' רוקח 147, רמת גן טל': 03-7523348

כל המידות בס"מ, רוחב / גובה / עומק (מימין לשמאל)

פחול לבן/עכשיו

עמיאלה רונקן	ריקי מנור	גינט ג'ינו	מאירה אונא
עדנה רענן	יעל נובק	מיכל גלאון	אירית אורפז
לאה שבס	ענבר פריס	רונית זהר	ענת בראל
איילת זר שיינבוים	חוה צ.קאופמן	גילה מילר לפידות	אסתי ברק
מיכל אדלר שלו	נחמה קופרשטיין	איריס וגבי מורג	
רות שרייבר	נעמה רוזנפלד	חנה מילר	

השימוש בצבעים כחול ולבן כסמל לערכים והעברה של מסרים, מקובל בעולם האמנות מאז ומעולם. אמנים רבים מיחסים לצבעים תכונות ומשמעויות מסוימות ומביעים את רגשותיהם ודעותיהם באמצעות צבעים אלה ביניהם מסרים דתיים, מיסטיים, רפואיים ומדעיים.

הצבע הכחול בציוריו של פיקאסו (התקופה הכחולה 1904 - 1901) מבטא עצב ובדידות ועל פי קנדינסקי זהו סמל לשמימיות ורוחניות, הבאים לידי ביטוי באמנות המופשטת.

רבים קישרו את הצבעים עם תכונות אנושיות. הכחול מבטא רוגע ואצילות ("דם כחול"), גבריות, חוכמה ואמינות והלבן מבטא אופטימיות ותוס, יופי וטוהר (הכלה ביום נישואיה).

האמנות עושה קשר בין התכונות והערכים האבסטרקטיים שאמנים מנסים להביע באמצעות הצבעים שביצירותיהם לבין הנוף והחי הסובב אותם כמו הים והשמים, השלג והיונה ובין מצבים ואירועים בחייהם כמו שלום ומלחמה.

בישראל השימוש בצבעים כחול ולבן קיבל משנה תוקף מעבר להיקשר האמנותי המקובל. כחול ולבן, צבעי דגל ישראל, הפכו למותג ישראלי. הם מזוהים עם ישראל ובעלי משמעות וערך בכול אחד מתחומי חיינו בארץ: זהות, לאום, דת, ביטחון, כלכלה ומסחר.

אמנים רבים בארץ עושים שימוש בצבעים כדי להביע דעותיהם ורגשותיהם בכל אחד מהתחומים

המתווים והמנחים את חיינו בארץ. התערוכה בבית כהנא, הנה תערוכת יצירות קרמיקה תוצרת "כחול לבן", בהיבט האמנותי והערכי שהאמנים בחרו להציג. נקודת המבט הישראלית הינה דומיננטית ובאה לידי ביטוי בשימוש הרב בסמלים ישראליים ופחות במעמד האוניברסלי של הצבעים.

השפעת "הכחול לבן" הישראלי עלינו הנה כה רבה, עד כי בעיני רוחנו אנו רואים גם את הצבע הכתום העז של התפוז בכחול לבן. כך גם את צבעה של הדוכיפת, הציפור הלאומית של ישראל, את הנופים שסביבנו ואת דמויות המנהיגים הישראליים.

כמלות השיר "כחול ולבן" של סמדר שיר:

"כחול כמו שמיים, לבן כמו יונה
כחול כמו עיניים, לבן כמו פנינה
כחול כמו תקווה, לבן כמו אהבה

כחול ולבן הם לא רק צבעי הדגל
כחול ולבן הם תקווה ואהבה
ואם נמצא כחול לבן ולא רק על הדגל
אולי נדע ימים יפים של תכלת ושלווה"

אסתי דרורי,

מנהלת אגודת אמני קרמיקה בישראל

"כחול לבן" נשמע ומופיע כמושג המוטבע בתודעה הישראלית באמצעות דימויים מסומנים: מעין סמליות לאומית ישירה ועקיפה. המילה "עכשיו" מייצגת בתערוכה מיחברים רעיוניים במגוון היבטים בתפיסה חזותית אמנותית – בעידן ההווה.

המחשת הנושא מאובחנת בתערוכה ביצירות קדרות, באובייקטים ובדימויים קרמיים בשתי מגמות: מגמה המציגה מספר יצירות המבטאות נקודות מבט אישיות, במארג המבליט וממקד פרשנויות בנושאים פוליטיים, צבאיים חברתיים וציוניים. מירב האובייקטים הינם תלת-ממדיים ומכוונים לאזכורים מרומזים כמו: פירות ההדר שקליפותיהם נותרו כשאריות קמלות לעברם התוסס, המחשת האתוס הציוני, ובשברירות הסמל המסומן בדגל הישראלי. אין להתעלם מהנקודה המונומנטלית, האורבנית הגבוהה האופיינית לנוף הנכבש בארצנו. העבודות אוצרות משמעויות ומוצגות כמטפאורות למציאות של קונפליקט תמידי – בשאיפה סמלית בנוגע לטוהר המידות ולאחווה חברתית במושגי ה-כחול לבן. כל נתעלם בנגיעה בחללי הקרבות והפיגועים וכמו-כן, הנטייה לתור ולחפור אחר תרבויות קודמות, מקומיות הנחשפות, כצורך עמוק להתחברות לבניית זהות מתחדשת.

המקבץ השני בתערוכה מתמקם בהדגשות ייחודיות, החושפות עיצוב אלמנטים ויזואליים. המחשתם בקודים רעיוניים שונים בחומרים, במצעים

מגוונים ויצירתם לכלים, ובדימויים ומוטיבים באמנות הקרמית.

דימויי היצירות נוגעים בארכיאולוגיה – במאובנים מעודנים ובגאולוגיה – ברבדי מרבצים רוחשים. ובקדרות: תצורות-איורי נופים כחלחלים מופשטים, יצירת אדריכלות של נוף מקומי בחוגם של תבניות. בקבוקוני מרקחת עטורי מדבקות וחלוקה מעודנת בכלי הפורצלן בין הכחול ללבן, ואזכור למפעלי הקרמיקה שנכחדו: באיור סמלי של בעלת הכנף ה"דוכיפת" שגורלה כגורלם. מנגד הדגשה גרוטסקית בזהות עכשווית בניגוד למורשת תרבות העבר. כל נתעלם מדימויי האריחים המובילים לתחושות המתמקדות בביטויי פריצת גווני הכחול במרחבי החומר. בובת הפורצלן, רבת המוניטין – כפריט אספנות – אזכור לילדות מיופיפת. רמזים ויזואליים למחזוריות מעגל הקיום האינסופי, החגים כאלמנטים כחולים שמימיים. ומלוות דרכו של הצופה מלות שירתו של נתן זך בכתב-יד בכחול.

הרעיונות, תוכננו ועוצבו בהליכי הדגשת ערכם באמנות, וברמת מודעות גבוהה והיא מקור המחולל רגשות ליוצרים לאמנים ולצופים.

אינה ארואטי,
אוצרת

הכחול משמש לעיטור ולהתייחסות לפני השטח של אובייקטים קרמיים בתרבויות שונות מהמאה התשיעית ועד ימנו. הפופולאריות שלו נובעת כפי הנראה מכך שכדור הארץ מתאפיין בצבע זה והוא אופף אותנו כל העת כצבע השמים, הימים והאגמים. גם לצבע הלבן מקום מיוחד בתרבותנו. בפיזיקה הוא מוגדר כצבע המכיל את כל הצבעים. הוא צבע בסיס ורקע ניטרלי ונקי ליצור עליו. מהווה סמל לניקיון, טוהר ומוות, ויכול להיות גם צבע של מונומנטאליות המשדר שליטה. שילובם של הכחול והלבן יוצר בדרך כלל תחושה של יוקרה וחגיגות.

בארצנו השילוב של כחול ולבן מקבל משמעות נוספת בהיותם צבעי הלאום והדגל.

בתערוכה התייחסויות שונות ומגוונות לנושא. רוב העבודות קשורות להיבט המקומי, הלאומי והחברתי מהיבטים שונים: מבנה קלפים עם עיטור של מגן דוד, רימון צבאי ותמונת גיבור צה"ל, שפצורי ציוד צבאי לבן, קליפות פרי הדר, ציורי גרפיטי ודמות אישה רומסת בחוסר רגישות. התייחסות נוספת לנושא היא מהיבט הטבע והרוח: עבודות הירחים והאובייקטים הססגוניים דמויי הספיראלות - 2 עבודות המסמלות את המחזוריות והאין סוף, שלדי אדם וחיה, שירה על קערות ובובות ברבי כמאפיינות תרבות.

חלק מהאמנים בחרו לגשת לנושא מנקודת התייחסות של המסורת הקרמית: טכניקות מסוימות שאיתם יצרו ציורים שמזכירים ציורי נוף ילדות או צורה מסורתית, כבקבוקי תרופות מסורתיים עם זיקה מקומית, או שימוש בכלים תעשייתיים מקומיים בשילוב טכניקת עיטור במכחול להבעת דעה ומחשבה. במובנו הבסיסי, כחול לבן בקרמיקה, הינו מריחת קובלט (צובען כחול) על חומר לבן. מבסיס זה התפתח שפע אדיר ובלתי נתפס של קרמיקה כחול לבן. בקרמיקה העכשווית ובתערוכה זו אפשר לומר שיצאנו מהמסורת הדקורטיבית, התבניתית, הממוקצעת והמשוכללת להפליא, שמאפיינת את רוב הקרמיקה בקטגוריית הכחול לבן. בהשראת מורשת עשירה זו, בעזרת טכנולוגיות מודרניות ובהתאם לרוח התקופה מתאפשר לנו האמנים ליצור עבודות החורגות מהמסורות, עבודות המביעות עמדה, ביקורת, מחשבה ורעיונות עכשוויים ואישיים, עם הקשרים היסטוריים, מקומיים, חברתיים ותרבותיים.

אבנר זינגר

ועדת תערוכות.

אגודת אמני קרמיקה בישראל

נחמה קופרשטיין

שירה על כלי 2013

אבנית, עבודת אבניים, כיחוב/עיטור, אנגוב כחול, שריפת ביסק, וגלזורה 1200 מעלות קוטר 26 ס"מ/7 ס"מ

בטווי שירחו של נחן זך בהדגש המלים "העץ הוא ירוק.." בכתב-יד החג, הסובב ומעטר את נוף מהותה של הארץ.

רות שרייבר

אודות רועי קליין

קרמיקה מזוגגת, מחכת,

שתי שריפות נמוכות

ש"מ 9/40/30

רסיס של רימון-יד, בגווני הדגל - כסמל
למסירות ולאומץ בהתגלמות החלום הציוני
שהיה ועדיין טמון בחיילנו.

גינט גיינו

ישראל 2013, מחווה לגיושה ווג'ווד

אדמית, עבודת אבניים, צפוי בגוון קובלט אוקסיד, שריפה 1050 מעלות

2X קוטר 26 ס"מ, עומק 4 ס"מ

1. החיחסות לתדמית הבינלאומית של ישראל ככוח מוביל בטכנולוגיה. 2. דימוי הפילוג הפנימי בישראל - כושר גבוה ומפוחח בחקשורת ובטכנולוגיה מחד, ומאידך, חוסר סובלנות חברתי בפלגים נרחבים.

עמיאלה רונקו

מציאות שוחקת

חומר לבן, בנייה בעבודה-יד ואבניים, יציקה בחבנית, שריפה 1080 מעלות
75/80/75 ס"מ

פירמידה מעוצבת בבסיס המחוכן באידיאה של "עם ישראל חי" אך במשך שנות המדינה, מעורבויות וחובנות שונות הופכות לערב רב מול הרעיון הבסיסי הטהור.

ענת בראל

גרעין מקומי

ממצאי שברי כדים ארץ-ישראליים, שלבי רפאות, מציאות של מציאת שברים, צבירתם, צרופם ובנייתם מחדש כשילוב של הקמת תרבות מקומית.

שברי כדים שרופים, אנגוב לבן, צובען כחול, טרה סיגילטה, שריפה אדמית 1100 מעלות מיצב: 60/120 ס"מ גובה עד 30 ס"מ

מיכל אדלר שלו

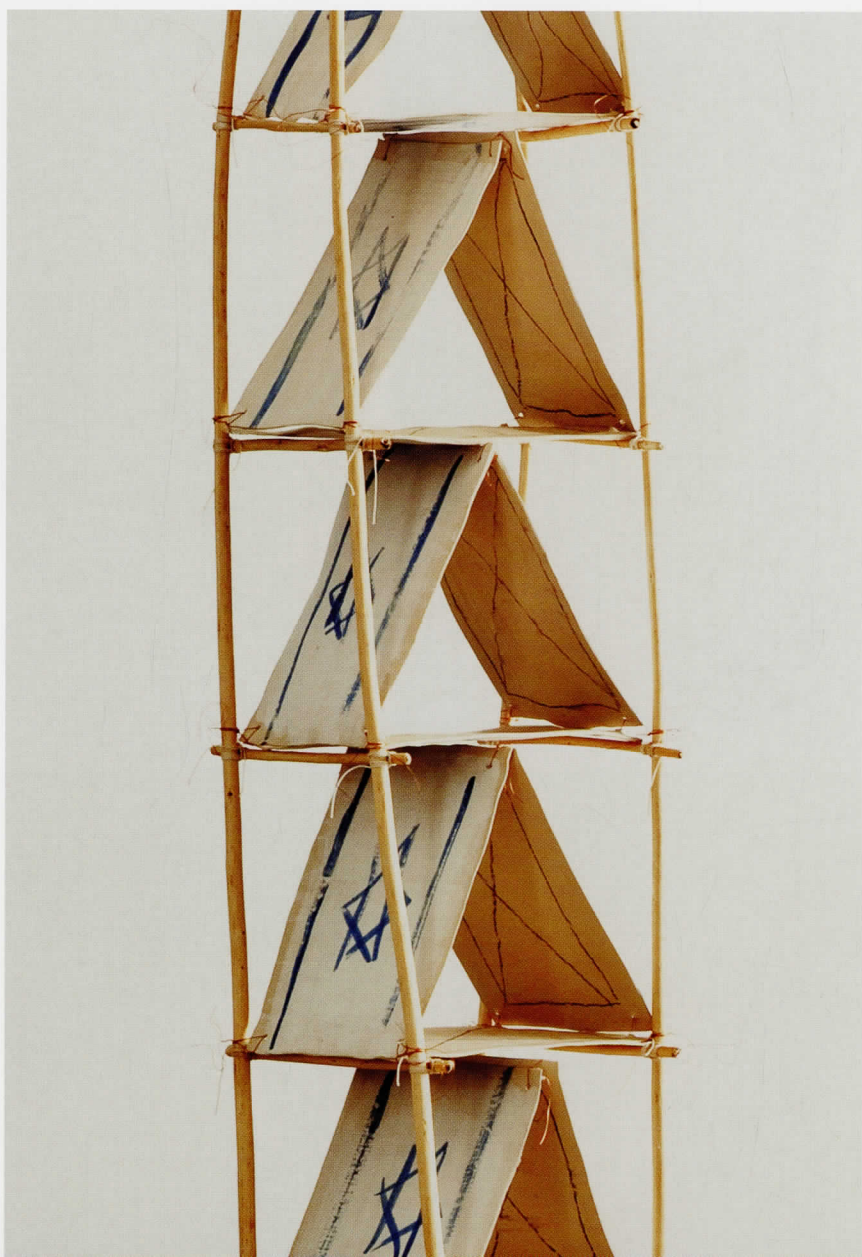
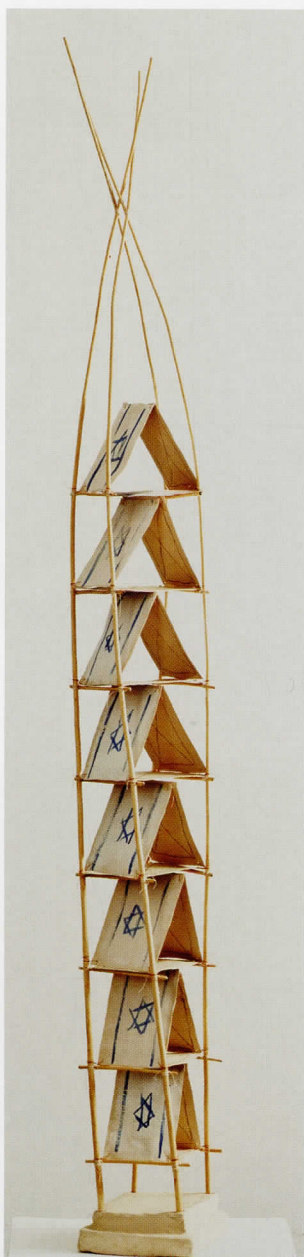
אובליסק

פייפר קליי, עבודת-יד, חוטי מתכת, ענפים, חוטים,

שריפת אוקסידציה 1200 מעלות

26/135/18 ס"מ

מגדל קלפים מסומנים כדגלי ישראל, עומד ב"און"
שברירי מכל משב רוח, כסמל לחברת הווה מעורעת
בניגוד לחברת עבר איתנה, ערכית ובעלת עקרונות.

רונית זהר

שיפצורים

המגעים הכחולים מבצבים דרך המעטה הלבן
המכסה את הכלים, כמכות ודקירות כחולות
המבליחות ומאזכרות את המצבים שחילנו חווים.

סטונור, עבודת-יד, אנגוב לבן, קובלט, קרבונט, אוקסיד,
גלזורה לבנה, שריפה 1200 מעלות

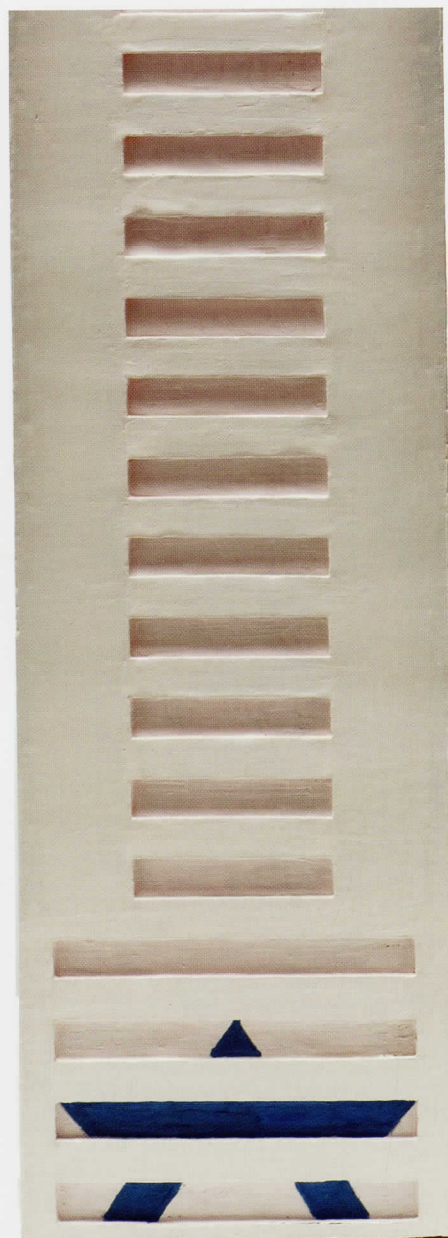
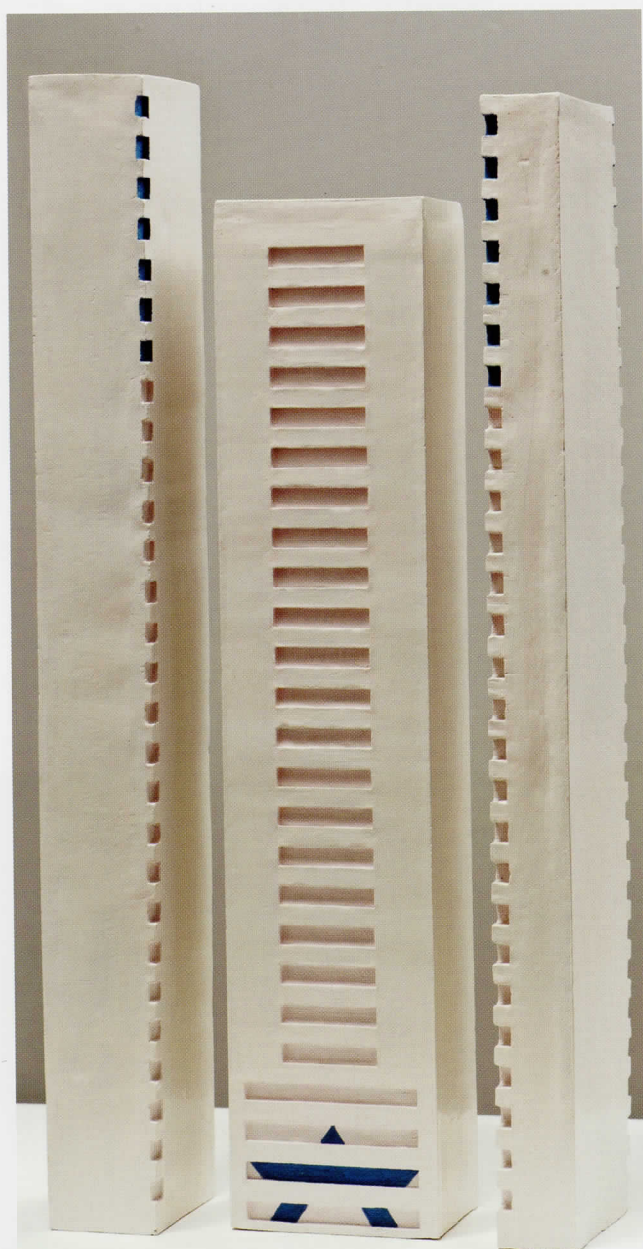
ימין: 18/33/10 ס"מ, מרכז: 33/38/13 ס"מ, שמאל: 33/44/14 ס"מ

גילה מילר לפידות

מפלס הכחול

אדמית, בנייה במשטחים, טרה סיגילטה,
צובען, שריפה 980 מעלות
8/50/30 ס"מ

אדריכלות בת זמננו בשיבוץ חלקי הדגל:
בפסי אחדות וצניעות, ומגן הדוד - סמל הרוחניות של
עמנו. הרקע הלבן מהווה הטוהר והשלמות שעלינו לשאוף,
והכחול - הקדושה שנרמסה ונעלמה מחיינו.

יעל נובק

כחול לבן / עכשיו

פורצלן, עבודת אבניים, דקאליס בכחול קובלט מזוגג, שריפת
אוקסידציה 1250 מעלות
קוטר 30 ס"מ גובה 10 ס"מ

קדרות המשקפת מעין אדריכלות מהוקצעת
בתבניות של נוף מקומי בגווני הכחול לבן.

חיה צ. קאופמן

ללא כותרת

אריחי חרסית לא מזוגגת, עבודת-יד, התזה,
גלזורה ואוקסידים, שריפה 980 מעלות
עליון: 20/20 ס"מ, תחתון: 15/30 ס"מ

אריחים - משטחים, משחקי שטחים
גאומטריים בגווני.

מיכל גלאון

ירח

פורצלן, עבודה-יד, שריפה 1230 מעלות

אבנית, צביטה ידנית (פינצ'ינג) וחריטה, שריפה 1100 מעלות

מיצב: 60/150 ס"מ, 7 יח"י, יח"י עד גובה 10 ס"מ

עולם המחחדש ומשחנה בצורתו ובחוכנו -
כמחזור אינסופי ומשפיע אחד על רעהו.

אסתר ברק

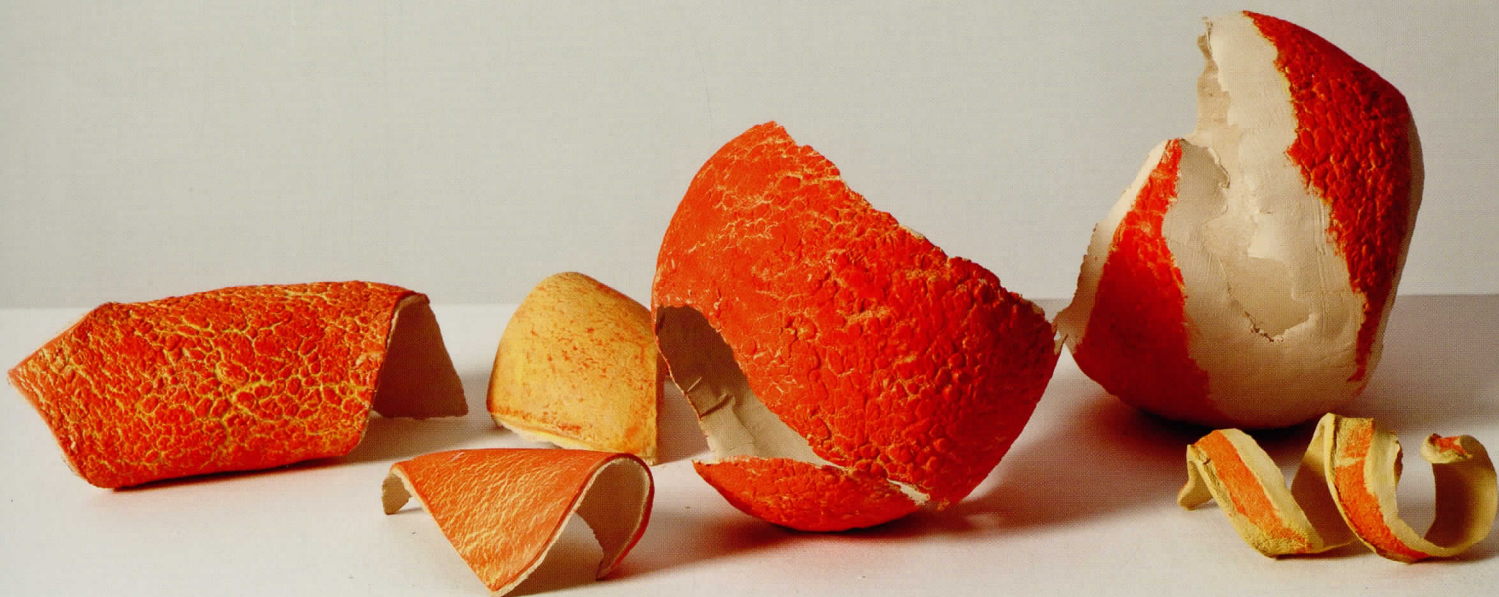
ללא כותרת

קליפות, אזכור למפעלי פירות ההדר שהיו
ואינם, וקריאה ליצירת תוכן חדש לזוהר
ולעסיס הקיים עדיין בפרדסי הפירות.

פייפר קליי, סליפ צבעוני, עבודת-אבניים,

עבודת-יד, שריפה 1050 מעלות

מיצב: 80/85 ס"מ, מכלול יחי' פזורות הגבוהה בקוטר 12 ס"מ

ענבר פרים

ללא כותרת 2013

פורצלן, עבודת-יד, שריפה 1230 מעלות

ימין: 22/30 ס"מ,

שמאל: 30/22 ס"מ

מעין מאובני בעלי חיים כממצאים
ארכיאולוגיים, מעודנים בחומריהם
בפורצלן ומאזכרים נופכים בלחי נודעים.

אירית אורפז

ברבי

ברבי - בובה המתקשרת לזכרונות ילדות לבובות
בויטריות של האמידים. הפעם הקשר ליצירת
אוסף ישראלי של מציאות פיגורטיבית עכשווית.

חומר יציקה, בניית יד, גלזורה אוברגלייז, זהב
מימין: 4/30/10 ס"מ
שמאל: 10/20/6 ס"מ

נעמה רוזנפלד

תצורה

פורצלן, עבודה-יד, תבניות,

שריפה 1240 מעלות

3X קוטר 36 ס"מ / 5 ס"מ

קומפוזיציות של תצורות נופים כחלחלים
מחוך צילומים ורבדים בתקופות בחייה.

עדנה רענן

כחול לבן-עכשיו

חומר לבן, עבודה-יד, צבעי אנגוב אוקסיד קובלט, הדפס וחריטה
24/69/24 ס"מ

פסל אשה המוצב כנגד מורשת תרבות העבר, בכל סממני דמותה - אביזרי לבושה, ואת אשר היא נושאת בידה וכמובן המעמד עליו היא ניצבת מאמחים את סמליותה הגרוטסקית.

לאה שבס

ספירלות מעל

אבנית, בנייה ממשטחים, חת-זיגוג, שריפה 1200 מעלות

מיצב: מספר יחי' מוצבות בשטח

120/60 ס"מ גובה יחי' עד 10 ס"מ

ספירלות החגות במקצבים שונים ברקיע
גלקסיות, ברקע הלבן האינסופי, המסתורי,
כסמל למחזוריות של התחדשות וקמילה.

ריקי מנור

הלובן הטהור של הקצף

אבנית, בניית-יד, פריטה, בון אש, גלזורה,
נחושת אוקסיד, שריפה 1200 מעלות
קוטר 25 / גובה 20 ס"מ

כדור הארץ מחליף את רגבי ורבדי היבשת
הרגועים והטהורים הלבנים במעברי
הקצף לסוערים בצבעי הכחול.

איילת זר שיינבוים

ללא כותרת

פורצלן בשלוב חומר צבעוני, עבודת-יד,

שריפה 1200 מעלות

אובייקטים במידות שונות בין 5 ל-16 ס"מ גובה

אובייקטים שונים לבנים, בקומפוזיציה מעודנת
בפורצלן, שזורים בידיות ובפיות חריגים
בצורתם, בגוונים אפרפרים כחולים.

חנה מילר

ללא שם / מיצב

מוטיב צפור ה"דוכיפת" הנעלמת מנוף הארץ,
כמפעלי הקרמיקה שנסגרו.
ושפת העברית בשילוט המסחר אף נעלמה ואיננה.

ציור יד על פורצלן תעשייתי, אנגוב, גלזורה, שריפה 1000 מעלות
המיצב: 50/150 ס"מ, ספל: 10 ס"מ קוטר / 7 ס"מ,
צלחת: 20 ס"מ קוטר / 4 ס"מ

חגי ואיריס מורג

בקבוקי בתי מרקחת

חומר לבן, עבודת אבניים, גלזורה שקופה, שריפה 1220 מעלות.

ציור בצבעי אוברגלייז כחולים, שריפה 800 מעלות

מימין: 3X קוטר 8 ס"מ / 11 ס"מ גובה, מרכז: קוטר 12 ס"מ / 19 ס"מ

בקבוקים בסדרות של בתי מרקחת בתוויות מעוטרת
באזכורים של ימים עברו המחדשות את תקופתן.

מאירה אונא

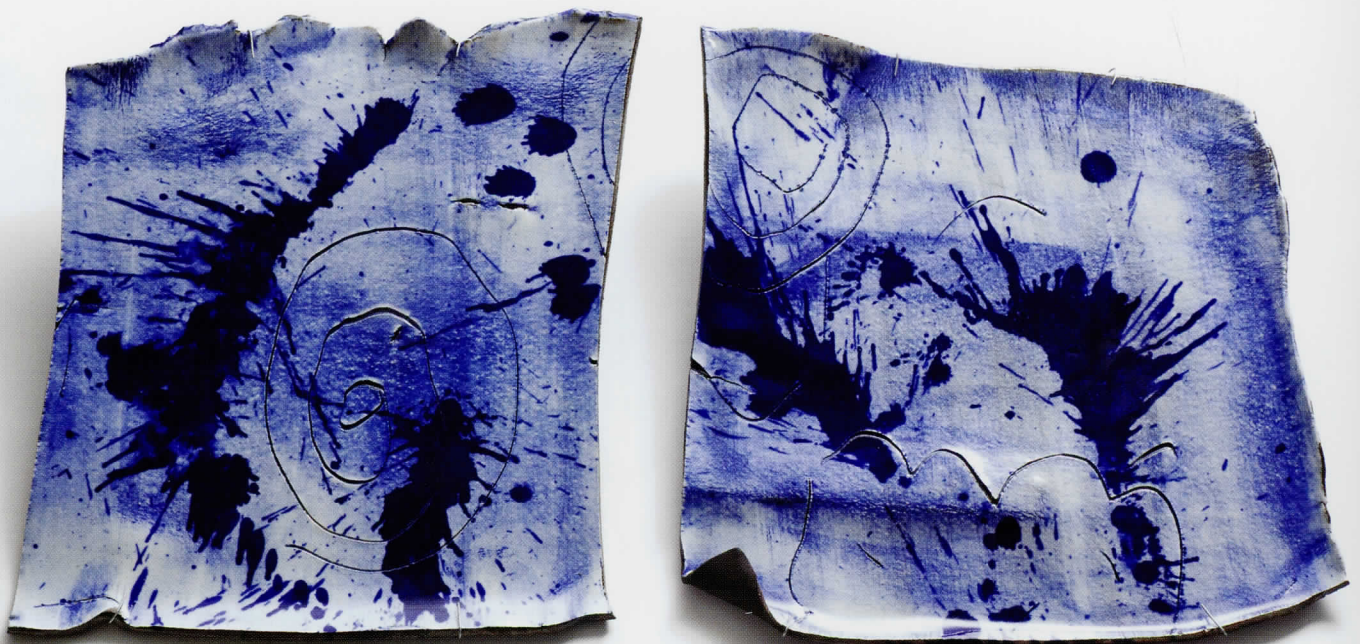
כחול לבן רבומי

סטונור שחור, משטחים מימדיים,

שריפה 1235 מעלות

30/25 ס"מ

אנו רואים ומבחינים בכחול, כחול,
וכחולים בכל צעד ושעל. כתמים קוים
ועוד... מלמעלה ולמטה ומכל עבר...

כחול לבן / עכשיו

אגודת אמני קרמיקה בישראל
Ceramic Artists Association of Israel

בית אהרון כהנא
BEIT AHARON KAHANA

כפנה
Kahana